

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Примальною комісією
Протокол № 5 від 27.03.2017 р.

Голова примальної комісії
В.О. Орнел'юк

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Освітній рівень: другий (магістерський)

Спеціальність: 035 Філологія

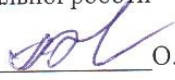
Спеціалізація: 035.01 Українська мова і література

Освітня програма: Літературна творчість

На базі: ОКР «Бакалавр»

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

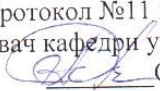
 О.Б.Жильцов

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданнях кафедри української
літератури і компаративістики,
кафедри української мови

Протокол № 6 від 08.02.2017 р.
Завідувач кафедри української літератури
і компаративістики

 О.О.Бровко

Протокол №11 від 08.02.2017 р.
Завідувач кафедри української мови

 С.О.Караман

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування з літературної творчості **проводиться в усній формі** індивідуально для кожного абітурієнта, його хід фіксується та результати записуються у протоколі. Спілкування під час випробовування проводиться українською мовою.

Під час фахового випробування перевіряється рівень оволодіння літературознавчою, лінгвістичною, комунікативною, творчою, критичною компетенціями абітурієнта.

Враховуючи особливості філологічної підготовки в університеті, фахове випробування до магістратури ґрунтується на теоретичній та практичній попередніх складових і передбачає визначення у вступників достатньо високого рівня теоретико-літературних та історико-літературних знань.

На фахове випробування винесені основні питання з теорії літератури, історії української літератури і літературної критики, що дасть можливість перевірити стан підготовки майбутніх магістрів, виявити їхнє вміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватись у науковій інформації з питань літературознавства, вміння аналізувати літературний матеріал.

Окрім того, вступники виконують творче завдання, яке перевіряє їх здатність мислити творчо, викладати свої думки яскравою, образною мовою, використовувати її багатство, художні засоби відповідно до жанру твору. Беручи участь у фаховому випробуванні, вступник повинен виявити свій талант, причетність до сфери творчої праці, навички швидко схоплювати сутність подій і явищ, схильність до узагальнення. При перевірці фахової компетентності майбутніх магістрів необхідно встановити ступінь їх підготовленості, уміння розглядати явища літератури з гуманістичних, естетичних, конкретно-історичних позицій. Вступник повинен не просто знати факти історії української літератури, а глибоко розуміти літературний процес, історію виникнення й розвитку творчих методів, жанрів, течій, стилів і напрямів. На вступному екзамені при відповіді на питання з творчості письменників доцільно звертати увагу на найвидатніші твори, на їхні ідейно-естетичні та стильові особливості. Вступники повинні знати основи теорії літератури в межах навчальної програми, бути обізнаними з історією розвитку естетичних теорій, художніх методів, стилів і жанрів. Екзамен має також встановити професійну підготовленість майбутнього магістра літературної творчості, його вміння аналізувати твір в єдності змісту і форми і пов'язувати програмний матеріал з актуальними проблемами сьогодення, що засвідчує готовність вступників до здобуття другого (магістерського) освітнього рівня за спеціальністю 035 Філологія (освітня програма: *Літературна творчість*).

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Особи, які вступають до магістратури, повинні володіти комплексом літературознавчих і лінгвістичних знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраним напрямом та проведення магістерського дослідження.

Під час фахового іспиту з літературної творчості вступники повинні продемонструвати:

- 1) здатність застосовувати набуті теоретичні знання під час аналізу художніх творів різних жанрових форм і стилевих спрямувань;
- 2) спроможність виявляти естетичний підхід у сприйнятті художнього твору та оцінці його поетологічних характеристик;
- 3) вільно послуговуватися термінологічним апаратом сучасного літературознавства;
- 4) розуміння стадіальності літературного процесу в Україні;
- 5) знання ідейно-художньої специфіки творчості письменників.

Перевірка знань з літературної творчості ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”, зокрема вступу до літературознавства, теорії літератури, історії української літератури й літературної критики, сучасної української літературної мови, історії зарубіжної літератури.

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ Й ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ

Давня українська література. Проблема періодизації давньої української літератури. Загальна характеристика кожного з періодів.

Виникнення і розвиток літописання Київської Русі. Жанрова своєрідність "Повісті временних літ", Київського і Галицько-Волинського літописів. Використання цих літописів письменниками.

Втілення загальнолюдських ідеалів добра і справедливості в "Повчанні" Володимира Мономаха, його педагогічна спрямованість. "Слово про Закон і Благодать" митрополита Іларіона.

"Слово о полку Ігоревім" – одна з найвидатніших пам'яток давньої української літератури. Мистецька довершеність твору. Історична основа "Слова о полку Ігоревім". Провідна ідея поеми та художні засоби її втілення. Система образів у "Слові о полку Ігоревім". Переклади, переспіви, мотиви та образи "Слова" в українській літературі.

Література доби пізнього середньовіччя, естетичні закономірності. Специфіка розвитку. Література доби Ренесансу. Творчість Станіслава Оріховського, Павла Русина, Себастьяна Кльоновича та ін.

Полемічна література. Творчість Івана Вишенського: ідейне спрямування, особливості стилю. І.Франко про І.Вишенського, поняття про жанр послання. Ідейний зміст послань Івана Вишенського. Значення його творчості.

Козацькі літописи (історико-мемуарна проза). Загальна характеристика, їхні автори. Літопис Самовидця. Літопис Григорія Грабянки. Літопис Самійла Величка. Образ Богдана Хмельницького в "козацьких" літописах.

Драматургія XVII–XVIII ст. (інтермедії, великодня та різдвяна драма, драми Теофана Прокоповича, Георгія Кониського та ін.).

Поезія XVII–XVIII ст (Іван Величковський, Дмитро Туптало, Данило Братковський, Стефан Яворський та ін.)

Проза XVII–XVIII ст. (агіографія, історіографія, полеміка, проповідь).

Григорій Сковорода – видатний мислитель XVIII ст. Ідея "сродної праці" у творчості письменника. Гуманістична спрямованість його творів. Сатира

Г.С.Сковороди. Збірки "Сад божественних песней" та "Басні харьковські". Життєва мудрість видатного українського мислителя Г.С.Сковороди, філософські роздуми Григорія Сковороди про людське щастя.

Українська література перших десятиліть XIX ст. Поняття "нова українська література". Становлення нової української літератури, її періодизація. Особливості кожного з періодів. Поняття про літературний процес, творчі методи, напрями, течії. Зростання нової української літератури з кінця XVIII до 40-х років XIX ст. Просвітительський реалізм передшешченківського періоду. Бурлеск і твори, що стояли поза бурлескною традицією. Вияви сентименталізму, поєднання його з реалістичними тенденціями. Шляхи розвитку романтизму. Жанрове, тематичне, образне і мовне збагачення літератури.

Іван Котляревський – перший класик нової української літератури, видатний просвітител. "Енеїда", її зв'язки з національними традиціями та світовою літературою. Поняття про бурлеск і травестію. Силабо-тонічний вірш. Жанрове новаторство, народність. Своєрідність вираження авторської позиції у творі. Умови становлення української драматургії. Драматичні твори ("Наталка Полтавка", "Москаль-чарівник"). їх художні особливості. Новаторський характер п'єси І.П. Котляревського "Наталка Полтавка". Роль пісні у п'єсі. Система образів, засоби їх розкриття. Просвітительський реалізм І.П.Котляревського.

Творчість Петра Гулака-Артемівського. Протипанська спрямованість його байки "Пан та собака". Особливості форми. Місце байкарської творчості П.П.Гулака-Артемівського та Є.П. Гребінки в літературному процесі.

Григорій Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк нової української літератури, його українські повісті та оповідання. Гумористично-сатиричні твори ("Салдацький патрет", "Мертвецький Великдень", "Конотопська відьма" та ін.). Зв'язок їх з "Вечорами на хуторі біля Диканьки" М.Гоголя. Сентиментально-реалістичні повісті "Маруся", "Сердешна Оксана", "Козир-дівка", їх ідейно-тематичне спрямування. Сентиментально-ідилічне змалювання побуту, обрядів, природи України у повісті "Маруся". Сатирично-реалістична повість „Конотопська відьма”: сатира на козацьку старшину кінця XVIII – початку XIX століття, поєднання реалізму й фантастики. Засоби сатири й гумору у творі. Драматичні твори російською та українською мовами ("Приїждий из столицы", "Шельменко-денщик", "Сватання на Гончарівці»). Повість "Пан Халявський".

Романтизм в українській літературі. Місце і значення його у процесі становлення нової української літератури. Творчість Л.Боровиковського, М.Костомарова, А.Метлинського, В.Забіли, М.Петренка як поетів-романтиків.

Літературний рух 40–60-х років XIX ст. в Україні. Подальший розвиток романтизму. Поняття про критичний реалізм як творчий метод художньої літератури. Розширення творчих меж реалізму 1850-60-х років, збагачення темами, поява нових образів, жанрове зростання. Боротьба антагоністичних і ідейно-художніх напрямів.

Тарас Шевченко – основоположник нової української літератури. Творчий шлях поета. Багатогранність творчої діяльності Т.Г.Шевченка, його місце в літературному житті України. Періодизація творчості. Лірика і балади раннього періоду. Соціально-побутові та історичні поеми раннього періоду. Романтизм і реалізм у поемі "Гайдамаки". І.Франко про ранню творчість поета. Драматичні твори, їх зв'язок з розвитком літературного й театрального мистецтва. "Назар Стодоля". Лірика періоду "трьох літ": її громадянський пафос і висока художня довершеність.

Біблія у творчості Тараса Шевченка. Цикл „Давидові псалми”: осучаснення біблійних текстів поетом. Молитва до Ісуса Христа в поезії „Світе ясний, світе тихий”. Викриття священнослужителів, фарисейство проповідей. Сатира на імператора Олександра II в поезії „Во Іудеї во дні они”, переосмислення біблійної легенди. Пророцтва майбутнього життя України в „Ісаї. Главі 35” після покарання грішників. Апокрифічний характер поеми „Марія”. Переосмислення біблійної легенди про народження Ісуса Христа. Возвеличення сили „святого слова”.

Сатира письменника. Тематичне, жанрове і стильове багатство поем "Сон" ("У всякого своя доля"), "Кавказ", "І мертвим, і живим...". Прометей – символічний образ нескореного народу (за поемою "Кавказ" Т.Г.Шевченка). Соціально-побутові поеми "Сова", "Наймичка", "Відьма". І.Франко про еволюцію образу матері в Шевченковій творчості. Твори на історичні теми, історична концепція Шевченка ("Холодний Яр", "Єретик", "Сліпий" та ін.). Творчість 1847–1857 років. Цикл поезій "В казематі", інтерпретація віршів М.Лисенком, П.Чайковським. Поет на засланні, його лірика, її мотиви, образи. Ідейний зміст віршів і поем цього періоду ("П.С.", "Княжна", "Варнак", "Марина" тощо), їх композиція, образи і стиль. Проза Шевченка. Повісті російською мовою, вираження авторської позиції. Творчість 1857–1861 років. Поема "Неофіти", вірш "Юродивий". Естетичні погляди Т.Шевченка, його "Щоденник".

Постать і творчість Тараса Шевченка в дослідженнях І. Франка, П. Зайцева, І. Дзюби, Оксани Забужко.

Поняття про літературну критику, її зразки першої половини XIX століття.

Поетична творчість Пантелеймона Куліша. "Чорна рада" П.Куліша – перший історичний роман в українській літературі. Джерела твору, історична основа. Наслідування традицій романів В. Скотта. Зображення козацького лицарства в ньому та осмислення історичного минулого України.

Творчість Марка Вовчка. "Народні оповідання" і "Рассказы из народного русского быта". Поняття про характер та його типовість. Повісті "Інститутка", "Кармелюк". Злободенність тематики, своєрідність жанру і стилю. Проблема позитивного героя в них. Образ оповідача у творах. Художня майстерність у творенні образів персонажів у повісті Марка Вовчка "Інститутка" та в оповіданнях.

Багатогранність творчого шляху Миколи Костомарова. Загальна характеристика поезії, прози і драматургії письменника. Аналіз його п'єси "Сава Чалий".

Творчість Анатолія Свидницького. "Люборацькі" як перший зразок реалістично-соціального роману в українській прозі. Система образів, прийомів їх творення, особливості стилю. Гумор і сатира як різновид комічного.

Поетична спадщина Юрія Федьковича. Розвиток Шевченкових традицій. Лірика, її мотиви і образи, поеми, проза письменника, проблематика.

Літературний рух 70–90-х років XIX ст. Новий етап розвитку реалізму в 70–90-х роках. Тематичне, жанрове і стильове збагачення літератури.

Творчість Івана Нечуя-Левицького. Літературні традиції і новаторство письменника. Повісті з життя селянства: "Микола Джеря", "Кайдашева сім'я", "Бурлачка", їх образи, художні особливості; майстерність типізації й індивідуалізації в них. Поняття про соціально-побутову повість. Роман із життя інтелігенції "Хмари". Національна ідея в творчості І. Нечуя-Левицького (романи "Єремія Вишневецький", "Гетьман Іван Виговський").

Життєвий і творчий шлях Панаса Мирного. Роман Панаса Мирного та І. Білика "Хіба ревуть воли, як ясла повні?": історія написання, сюжетно-композиційні рішення. Поняття про соціально-психологічний роман. Роман "Повія" як визначний твір реалістичного епосу. Викриття суспільних явищ пореформеного періоду у поєднанні з тонким психологічним аналізом. Своєрідність композиції, система образів роману. Оповідання й повісті 1880–90-х років ("Голодна воля", "Морозенко", "Серед степів", "Лихо давнє й сьогочасне", "Сон" тощо). Ідейно-художні особливості цих творів. Драматичні твори ("Лимерівна" та ін.).

Багатогранність творчого доробку Бориса Грінченка. Народництво як ідейна основа творчості Б. Грінченка. Проблематика, жанрово-стильові особливості дилогії "Під тихими вербами", «Серед темної ночі». Соціально-психологічні аспекти його творів ("Без хліба", "Дзвоник", "Каторжна", "Украла", "Екзамен" та ін.).

Український професійний театр і драматургія другої половини XIX ст., умови їх розвитку. Театр корифеїв під керівництвом Михайла Старицького і Марка Кропивницького. Драматургія і театральна діяльність Кропивницького. Ідейно-художній аналіз його творів "Глитай, або ж Павук", "Олеся", "По ревізії".

Михайло Старицький як організатор професійного театру, драматург, поет і прозаїк. Його п'єси "У темряві", "Не судилось", "Талан" та ін. Актуальність тематики і сценічності цих творів. Новаторство письменника у створенні жанру історичної драми ("Богдан Хмельницький", "Маруся Богуславка", "Оборона Буші", "Остання ніч").

Іван Карпенко-Карий – найвидатніший драматург серед корифеїв українського театру. Його активна громадська і театральна діяльність. Соціально-побутова драма "Бурлачка". Образ бунтаря. Соціальний характер конфлікту у драмі. Поділ драматичних творів на жанри. Гострота конфлікту і глибина психологізму у драмах "Безталанна" та "Наймичка", їх сценічність. Новаторство у жанрі соціальної комедії ("Мартин Боруля", "Сто тисяч",

"Хазяїн"). Спільні риси з сатирою Гоголя, Салтикова-Щедріна та Островського. Засоби типізації й індивідуалізації в комедіях. І.Франко про драматурга. Діалогія "Суєта" і "Житейське море". Історична драма "Сава Чалий" "як архітвір нашої літератури" (І.Франко).

Проблемно-тематичні та образно-стильові характеристики української поезії 70 – 90 років XIX століття (М. Старицький, Я. Щоголів, П. Грабовський, І. Манжура).

Життєвий і творчий шлях Івана Франка. Становлення І. Я. Франка як поета, його роздуми про "секрети поетичні". Збірка "З вершин і низин", її новаторство, злободенність тематики, художня досконалість та перекладання на музику кращих творів. Збірки поезій "Зів'яле листя", "Мій Ізмарагд", "Із днів журби" та ін. Причини їх появи та джерела. Ліричний герой поетичної драми "Зів'яле листя". Вміння автора поєднати в поезіях соціальні, політичні, філософські та інтимні мотиви. Ідейно-художній аналіз соціально-побутових, історичних і філософських поем І. Франка. Взаємодія релігійних та національно-консолідуючих начал у проблематиці поем "Смерть Каїна" та "Іван Вишенський". Поема "Мойсей" – "весільний дар" І. Франка українському народові: історія написання, характеристика теми, композиція, ідейні конфлікти. Драматичні твори, їх тематика, жанри і стильові особливості. Ідейно-художній аналіз соціально-побутової драми "Украдене щастя". Місце художньої прози у спадщині письменника. Твори з робітничою тематикою ("Бориславські оповідання", "Борислав сміється" та ін.). Оповідання й повісті з життя селянства ("Як пан собі біди шукав", "Гриць і панич", "Ліси й пасовиська", "Домашній промисел", "Добрий заробок", "Історія кожуха" та ін.). Реалізм і художні засоби в них. Історична тема в прозі І.Франка. Образи і засоби їх типізації у повісті "Захар Беркут". Твори з життя інтелігенції та польської шляхти ("Петрії і Довбушуки", "Перехресні стежки", "Основи суспільності" тощо). Злочинний світ та світ закону в романах "Для домашнього вогнища", "Лель і Полель" І. Франка: біографічний, світоглядний, соціально-психологічний аспекти поетики. Тема митця й мистецтва в художньому доробку І.Франка: світоглядні позиції, культурно-історичні обставини, національні аспекти її звучання.

Українська література кінця XIX – початку XX ст. Основні тенденції розвитку української літератури кінця XIX – початку XX ст. Тематика, жанри і стильові особливості поезії, прози і драматургії цього часу. Елітарність і герметичність модерністського проекту в Західній Європі та націотворча специфіка раннього українського модернізму. Виступи М. Коцюбинського, М. Вороного, Панаса Мирного щодо модернізації красного письменства. Роль і місце інтелігенції в цьому процесі (В. Стефаник про інтелігенцію). Поняття модернізму в потрактуванні Лесі Українки. Ранній український модернізм як формування художньо-естетичної самосвідомості української нації.

Традиції та новаторство української лірики на межі XIX – XX століть (В. Самійленко, О. Маковей, М. Вороний, Олександр Олесь, поети "Молодої музи").

Символістська тенденція творчості Олександра Олеся (лірика, драматичні твори "По дорозі в Казку", "Над Дніпром").

Еволюція поетики. Михайла Коцюбинського. Творчі пошуки у 80-90-х роках XIX ст. ідейно-художній аналіз різних за проблематикою, жанрами і стильовими особливостями творів "Харитя", "Ціпов'яз", "Хо", "Дорогою ціною", "Лялечка" і "Цвіт яблуні". Традиції і новаторство в зображенні трагічної долі молдаван, татар і турків. Гуманістичне й інтернаціональне спрямування цих творів ("Для загального добра", "Відьма", "В путях шайтана", "На камені", "Під мінаретами"). Майстерність гумористичного, психологічного і ліричного зображення персонажів. Ідейно-художній аналіз новел 900-х років ("Сміх", "Він іде", "Невідомий", "Подарунок на іменини", "Intermezzo", "В дорозі"). М. Коцюбинський – майстер психологічної новели. Риси імпресіонізму у творчості. Повість "Fata Morgana", її значення в українській прозі. Повість "Тіні забутих предків" як правдива казка про Гуцульщину, її проблематика.

Поетичні збірки Лесі Українки: тематика циклів, символічна та неоромантична образність. Основні мотиви, образи, художня специфіка громадсько-політичної лірики Лесі Українки. Проблематика, жанрові й художні особливості поем "Роберт Брюс, король шотландський", "Давня казка". Драматургія, її тематика, жанрова різноманітність і новаторство. Драматичні поеми "Одержима". "Вавілонський полон", "На руїнах". Трагедія людини, відірваної від рідної землі, у драмі "Бояриня" Лесі Українки. Поняття про естетичний ідеал письменниці. Проблематика, образи та художні особливості творів "В катакомбах", "У пущі", "Камінний господар", "Осінь казка". Філософська ідея, система образів, поетична символіка, особливості композиції драми-феєрії "Лісова пісня". Неоміфологічна тенденція раннього українського модернізму: поетика та ідейні рішення в "Лісовій пісні" Лесі Українки та в повісті "Тіні забутих предків" М. Коцюбинського.

Неоромантична естетика раннього українського модернізму у творчості Лесі Українки та Ольги Кобилянської. Жіночі образи в творчості О. Кобилянської. Повісті "Людина" і "Царівна", композиція, особливості творення образів, мова і стиль. Новаторське потрактування жіночої теми та теми мистецтва. Новели. Ідейно-художні особливості повістей "У неділю рано зілля копала" і "Земля". Новаторська інтерпретація теми землі в однойменній повісті О. Кобилянської.

"Покутська трійця" в історії української літератури кінця XIX – початку XX століть. Характеристика стильових домінант Марка Черемшини та Леся Мартовича.

Василь Стефаник – майстер соціально-психологічної новели. Тематика, образи, художня специфіка новел. Аналіз та характеристика традиційних і модерністських рис творчості В. Стефаника.

Неонародницька тенденція української літератури кінця XIX – початку XX ст.: творчість А. Тесленка та С. Васильченка.

Творчість Степана Васильченка ("На чужину", "Дош", "Мужицька арихметика". "Над Россю", "Чайка", "Мати"). Засоби зображення характеру в

епічних творах. Тематика та проблематика творів С.Васильченка "Червоний вечір". "Приблуда". "Авіаційний гурток", "У бур'янах" та ін.

Творчість Володимира Винниченка і її місце в літературному процесі. Неореалістична драма В. Винниченка. Проблематико-тематичний діапазон, особливості конфліктів. Неореалістичні та неоромантичні тенденції його прози.

Українська література ХХ століття. Особливості розвитку української літератури початку ХХ ст.: традиції та новаторство. Різноманітність стильових манер у творчості письменників першої половини 20-х рр.: романтико-героїчна (Ю.Яновський); лірико-імпресіоністична (М.Хвильовий, Г.Косинка, М. Івченко); реалістична (П.Панч, А.Головка). Поєднання епічної розповіді з ліричним самовиявом письменника. Засвоєння українською літературою найновіших модерністських течій в європейському мистецтві. Продовження традицій "Молодої музи", розвиток символізму (Г.Михайличенко, Я.Савченко, О.Слісаренко), футуризму (М.Семенко, Гео Шкурупій, ранній М.Бажан), конструктивізму (В. Поліщук); творчість неокласиків (М.Зеров, М.Рильський, П. Филипович, М.Драй-Хмара, О.Бургардт).

Розвиток української поезії 1920–30-х рр. Жанрово-стильове багатство ліричних творів.

Загальна характеристика творчості П.Тичини. Провідні збірки. Особливості стилю письменника. Вияв українського модернізму у ранній творчості митця. Естетичні засади поезії П.Тичини. Поетичний вираз світовідчуття й світорозуміння нового покоління творчої інтелігенції у збірці "Сонячні кларнети". Відтворення настроїв людини через образи природи у збірці "Сонячні кларнети" Павла Тичини. Ідеал гармонії всесвіту, протест проти жорстокості війни ("Скорбна мати"); романтичний ідеал національного визволення та свободи ("Золотий гомін"). Національна проблематика у ліриці 1917–1920 рр. Відтворення революції й громадянської війни, оспівування борців, що полягли за самостійну Україну ("Гей, вдарте в струни, кобзарі", "Пам'яті тридцяти"). Трагедія українського села, тема голоду ("Прийшли до мене в гості", "Загупало в двері прикладом"). Проблема національного відродження українського народу в творчості Павла Тичини. Збірки "Плуг" та "Замість сонетів і октав". Проблеми: революція і народ, інтелігенція, митець, культура. Обурення і відчай поета з приводу нового гніту, під який потрапила Україна у 1920 рр. ("До кого говорить?"), роль митця у тоталітарному суспільстві ("І.Белій, і Блок, і Єсенін, і Клюєв..."). Нова концепція дійсності у збірці "Вітер з України". Суперечливість творчої еволюції у 1930-ті – 40-ві рр. Криза генія. Оцінка творчості митця Є.Маланюком, В.Стусом.

Творчість Максима Рильського. Розмаїття тем і мотивів, психологічна наповненість і витонченість поетичних образів у ліриці М.Рильського. Перша збірка "На білих островах": синтез реалістичної, романтичної манери письма та символізму. Відстоювання високої культури поетичної творчості в угрупованні неокласиків. Збірки "Під осінніми зорями", "Синя далечінь", "Крізь бурю і сніг" – досягнення Рильського-неокласика. Використання форми сонету. Єдність людини і природи, юнацьке почуття кохання, сум розлуки у ліричних поезіях "Яблука доспіли", "На білу гречку впали роси". "Ластівки літають, бо

літається". Медитативна лірика. Розуміння краси, ставлення до культурних надбань минулих епох, до мови, до видатних митців минулого ("Рідна мова", "Ніщше". "Бодлер", "Шекспір"). Поетичне відтворення історії України, любові до рідної землі в поемі-ораторії М.Рильського "Слово про рідну матір".

Поетична творчість неокласиків (М.Зеров, П.Филипович, М.Драй-Хмара, Ю.Клен). Загальна характеристика.

Володимир Сосюра – визначний поет-лірик. Провідні мотиви лірики. Особливості стилю письменника. Початок літературної творчості В.Сосюри. "Червона зима" – поема про громадянську війну. Драма поета і драма особистості. Ілюзії автора, нав'язані ідеологічною системою. Поетове "Я" і "Ми" в "Червоній зимі". Автобіографічна основа поеми. Національна проблема поеми "Мазепа". Конфлікт між козацькою республікою Україною та самодержавно-кріпосницькою Росією. Показ "страшної трагедії Мазепи" як трагедії всієї нації. Інтимна лірика В.Сосюри: "Так ніхто не кохав...", "Білі акації будуть цвісти...". Автобіографічний роман "Третя Рота".

Вольовий характер ліричного героя Євгена Маланюка. Тема історичної долі України, протест проти політичної безправності, проголошення необхідності формування нової, національно свідомої особистості. Ідея української державності в поезії Є.Маланюка, зображення "степової Еллади". Посилення трагедійності світовідчуття Є.Маланюка у пізніх поезіях.

Місце "Празької школи" в історії української літератури початку ХХ століття.

Естетичне новаторство української прози 20–30-х рр. Проблематика, жанри, багатство стильових течій. Жанрова різноманітність прози. Перевага новелістичного жанру (короткі новели, шкіци, етюди, ескізи). Поєднання етичної розповіді з ліричним самовиявом письменників, громадянський пафос (твори Г.Косинки, М.Хвильового. Ю.Яновського). Розвиток малих епічних жанрів (збірки оповідань і новел С.Васильченка, В.Винниченка, твори М.Івченка, М.Ірчана, М.Хвильового). Поява в середині 20-х років великих епічних полотен: повісті (М.Івченко, М.Хвильовий, П.Панч, А.Головко, В.Підмогильний) та романи (В.Підмогильний, А.Головко, Ю.Яновський, О.Досвітній).

Поняття „Розстріляне відродження”. М. Хвильовий і літературна дискусія 1925–1928 рр.

Трагізм життєвої долі Миколи Хвильового та його героїв. Суперечність між гуманістичними, вселюдськими ідеалами й жорстокою дійсністю громадянської війни, роздвоєння особистості ("Я (Романтика)", "Мати"), сліпа віра в "загірну комуну" ("Синій листопад"). Зображення непримиренної жорстокої боротьби під час громадянської війни ("Солонський яр")

Традиції й новаторство Григорія Косинки у новелістичному жанрі (стефанівський тип). Епічно-драматичне начало у новелах Г. Косинки.

Творчість Валер'яна Підмогильного у літературному контексті доби. Продовження інтелектуальної, філософсько-психологічної лінії в українській літературі початку ХХ ст. тематичне розмаїття прози митця: тема людини і

революції ("Історія пані Ївги". "Повстанці"); тема голоду ("Проблема хліба", "Собака"); тема міста й села ("Остап Шаптала", "Місто").

Юрій Яновський. Початок творчого шляху. Романтизм ранніх оповідань. Проблема духовного оновлення людини і суспільства ("Мамутові бивні". "Кров землі"). Ліризм, поєднання реалістичного й романтичного начал – основні ознаки творчості Ю.Яновського. "Вершники". Поєднання ознак народної думи, героїчної поеми, новелістичного роману, реалізму та романтизму. Осуд жорстокості та безглуздя братовбивчої війни ("Подвійне коло"). Трагедія роду Полівців у романі в новелах "Вершники". Романтична віра в справедливість революційних ідеалів.

Художньо-естетичні шукання українських драматургів у галузі проблематики, жанрів, стилів. Проблема: боротьба за новий світ і формування свідомості, психології ("Між двох сил" В.Винниченка, "Патетична соната" М.Куліша, "Яблуневий полон" І.Дніпровського); історична пам'ять ("Свіччине весілля", "Ярослав Мудрий" І.Кочерга, "Северин Наливайко" С.Черкасенка); соціально-побутові, морально-етичні конфлікти ("Народний Малахій" М.Куліша, "Родина щіткарів" М.Ірчана); становлення нового типу суспільних відносин ("Кадри" І.Микитенка).

Принципове оновлення засобів драматургічного письма у творчості Миколи Куліша. Співпраця з театром "Березіль" Л. Курбаса. Розвиток жанру трагікомедії, використання елементів вертепної драми у п'єсах "97", "Народний Малахій", "Патетична соната", "Маклена Граса". Значення творчості М.Куліша для становлення української драматургії.

Національно-патріотичне піднесення та літературне пожвавлення 1941–1945 рр., спричинене боротьбою з нацизмом. Розкриття основної теми Батьківщини-України на широкому соціально-політичному та духовно-історичному тлі в ліриці П.Тичини, М.Рильського, М.Бажана, А.Малишка, В.Сосюри.

Гострота проблематики та своєрідність художньої форми творів Олександра Довженка. Провідні ознаки стилю О.Довженка, їх яскраві вияви у кіноповісті "Україна в огні". Роздуми про джерела духовного формування людини та ознаки національно-органічного способу мислення у кіноповісті О.Довженка "Зачарована Десна".

Ідея "великої літератури" Уласа Самчука. Прагнення письменників поєднати модернізм та національно-органічний стиль у своїй творчості. Проблема боротьби добра і зла в романі У.Самчука "Марія".

Своєрідне розкриття теми існування людини в тоталітарному суспільстві, пошуки форм боротьби з тоталітаризмом у прозі У.Самчука, В.Барки, Т.Осьмачки, І.Багряного.

Проблематика роману Василя Барки "Жовтий князь".

Відображення традицій українського народу в романі Івана Багряного "Тигролови". Опір людської особистості тоталітарному молохові у романі І.Багряного "Сад Гетсиманський". Значення біблійно-християнських образів.

Загальна характеристика літературного процесу 60-70-х років ХХ ст. Літературне шістдесятництво. Провідні мотиви лірики "шістдесятників"

(Л. Костенко, І. Драч, В. Симоненко, М. Вінграновський, І. Світличний та ін.). Виклик бездуховності, описовості, догматизмові, проголошення свободи творчого самовираження митця. Поєднання традицій і новаторства у поезії Л. Костенко, В. Симоненка, М. Вінграновського, І. Драча. Творчість українських поетів-дисидентів – В. Стуса, І. Світличного, І. Калинця та ін. Естетика страждання – центральне поняття дисидентської лірики, проголошене В. Стусом на означення активної життєвої позиції поета, якому не байдужа власна доля і доля всього народу. Мужність і стійкість ліричного героя В. Стуса у нерівній боротьбі зі злом і неправдою.

"Тиха поезія" 70-х рр. ХХ ст.

Творчість Л. Талалая, Г. Чубая, Т. Мельничука, О. Лишеги.

Особливості становлення і розвитку історичної тематики в українській літературі ХХ століття. Відродження і розквіт історичної прози у 1970-х роках. Проблеми історичної пам'яті та осмислення долі українського народу в трьох часових вимірах – минулому, теперішньому і майбутньому у романах П. Загребельного, Р. Іваничука.

"Химерний роман" у прозі 1970-х років, джерела його виникнення. Обстоювання національних цінностей, протест проти бездуховності суспільства, роздуми про природу творчості митця, філософське осмислення призначення людини на землі – основні тематичні цикли химерної української прози.

Творчість Дмитра Павличка. Любов до рідної мови, розуміння її значення як основи духовності народу, гнівний осуд перевертнів, що зраджують рідну мову у віршах "О слово рідне, хто без тебе я?..". "Ти зрікся мови рідної", "Якби я втратив очі, Україно..." Ставлення до землі, хліба, до людської праці як критерію морально-етичних якостей людини у вірші "Коли ми йшли удвох з тобою". Пісенна творчість Д. Павличка. Народні джерела пісень "Два кольори", "Лелеченьки", "Я стужився, мила, за тобою". Д. Павличко – майстер поетичного перекладу.

Яскравий світ художнього слова Ліни Костенко. Громадянська наснаженість її поезій, висока художня культура, багата образність, глибина думки, афористичність вислову. Історична основа роману у віршах "Маруся Чурай". Народнопісенні джерела. Основний конфлікт – між вірністю та зрадою, високою духовністю та приземленими матеріальними інтересами. Проблема митця і народу, ролі мистецтва в житті й боротьбі за національне визволення. Філософське осмислення історичного минулого України, проекція на сьогодення.

Особливості творчості Івана Драча: невпинний пошук нового змісту й форм вираження буття людей доби НТР; проблеми планетарних конфліктів, навислої над людством загрози воєнної катастрофи. Проблема чорнобильської трагедії в українській літературі. "Чорнобильська мадонна". Символічний ряд поеми.

Образ України в творчості шістдесятників (Дмитро Павличко, Іван Драч, Борис Олійник, Ліна Костенко та ін.).

Лірико-психологічна проза Олеся Гончара. Змалювання великого степу і його нетлінної душі – людей у романі в новелах "Тронка". Продовження традицій О.Довженка та Ю.Яновського. Старше й молоде покоління в романі, творчий діалог між ними. Тема захисту людського життя на планеті. Собор – символ духовної краси людини в однойменному романі Олеся Гончара. Рецепція роману "Собор" у сучасному літературознавстві

Художня деталь в зображенні людських характерів у творчості Григора Тютюнника.

Павло Загребельний – романіст. Подолання описовості, пожвавлення особистісного начала, активізація авторської творчої позиції – ознаки художнього оновлення прози 1960-х рр. Звернення до історичного минулого в романі "Диво". Зміщення часових площин. Софія Київська як головний герой твору.

Героїко-патріотична тема у творчості українських письменників. Історія українського народу на сторінках художніх творів.

Українська поезія в діаспорі (Є.Маланюк, Т.Осьмачка, Ю.Клен та ін.). Провідні мотиви та образи. Тематичні, жанрові, стильові особливості, провідні мотиви творчості митців Нью-Йоркської групи (Б.Рубчак, Б.Бойчук, Ю.Тарнавський, Емма Андієвська, Віра Вовк та ін.).

Поезія Київської школи (В.Кордун, М.Воробйов, В.Голобородько, М.Григорів).

Розвиток драматургії II пол. XX ст. Творчість О.Коломійця, М.Зарудного. Прихід в 70-80-х роках нового покоління драматургів (Л.Хоролець, Я.Стельмах).

Тематика, проблематика української прози 80-х рр. XX ст. (В.Дрозд, В.Шевчук, Ю.Мушкетик).

Поезія вісімдесятників у стильовому та тематичному різноманітті. Естетика "Бу-Ба-Бу". Постмодерна гра в поезії Ю.Андруховича, В.Неборака, О.Ірванця. Національно-міфологічний струмінь: В.Герасим'юк. Культурницький напрям: І.Римарук, Наталія Білоцерківець. "Жіноча" та "чоловіча" поезія вісімдесятників.

Тенденції розвитку української літератури наприкінці XX – початку XXI століття (огляд самостійно прочитаних творів на вибір).

Огляд сучасних літературно-художніх і літературно-критичних, літературознавчих періодичних видань і Інтернет-ресурсів (на вибір).

ПРОГРАМА З ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ

Теорія літератури як літературознавча дисципліна. Теорія літератури та її термінологічний апарат. Літературознавство у системі інших дисциплін. Внутрішня структура науки про літературу: основні та допоміжні літературознавчі дисципліни, провідне місце тоєретичного літературознавства в цій структурі. Взаємозв'язок з іншими науками. Ключові етапи розвитку теоретико-літературознавчої думки. Історія еволюції літературознавчих уявлень. Загальноєвропейські методологічні школи літературознавства.

Література в системі мистецтв. Поняття про художню літературу (художню словесність).

Література як система. Генологічна проблематика літературознавства: "рід", "вид", "жанр", "жанровий різновид". Родо-видовий та жанровий поділ художньої словесності. Дискусійні питання генерики. Тематичні жанрові групи. Провідні жанри новоєвропейських літератур в епосі, ліриці й драмі. Поняття про жанровий різновид.

Поетика літературного твору. Поняття про теоретичну та історичну поетику. Формозміст твору. Елементи формозмісту: тематика, ідейне наповнення, проблематика, тенденції, пафос, конфлікт, фабула, мотив, сюжет, композиція, архітектоніка.

Світ твору: об'єкт (часопростір, персонаж, портрет, річ, деталь) і суб'єкт (оповідач, образ автора, ліричний суб'єкт) зображення. Часопростір літературного твору Час і простір як форми існування художнього світу літературного твору. Категорії абстрактного і конкретного часопростору в художній літературі. Особливості простору і часу в ліриці, драмі, епосі. Проблема паралельних та ймовірнісних світів. Циклічна, лінійна та релятивна концепції часу в художній літературі.

Художня мова. Етимологічне коріння словесної експресії. Лексична, лексико- фразеологічна сфери художньої мови. Основні тропи. Синтаксична сфера художньої мови: стилістичні фігури. Звукова організація художньої мови: фоніка.

Основи віршування Системи віршування та критерії їхнього розрізнення. Народне віршування – основа формування всіх систем. Метрична, силабічна, силабо-тонічна, тонічна системи. Межисистемні версифікаційні форми. Строфічна організація віршової мови. Прості строфи. Канонізована строфіка.

Теорія літературного процесу: основні поняття й терміни. Літературний стиль. Літературний напрям. Літературний процес. Теорія літературного процесу: основні поняття й терміни. Стадіальність літературного розвитку. Літературний метод, напрям, течія, стиль. Національна специфіка літератури.

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО ЗАВДАННЯ

Мета творчого завдання – виявити творче обдарування вступників, уміння створювати образні, яскраві, втілені на високому стилістичному й мовному рівні художні тексти.

Вступники впродовж двох академічних годин пишуть художній твір обсягом 1–1,5 аркуші формату А-4 певної жанрової приналежності, запропонованої приймальною комісією. Письмова робота має виявити творчі здібності вступника, засвідчити знання рідної мови, орфографічну та пунктуаційну грамотність. Підсумки творчого завдання визначаються відповідно до норм оцінювання якості творчих робіт. Орієнтовний жанр творчої роботи оприлюднюється на творчому випробуванні. Це може бути рецензія, есе, літературний портрет, нарис, лист тощо.

Вступник має засвідчити усвідомлення місії письменницької праці й моральної відповідальності за написане, оригінальність мислення, вміння

розбудовувати сюжет і композицію твору, переконливо аргументувати власну думку, уникати стереотипних рішень у творчому процесі, володіння формальними засобами виразності.

Вступники, які вже мають досвід літературно-мистецької чи літературознавчої діяльності, подаючи документи, визначені Правилами прийому до Університету, додають перелік власних опублікованих творів. Під час зарахування абітурієнтів на навчання за спеціальністю *035 Філологія (спеціалізація: літературна творчість)* ураховуються рекомендації творчих спілок, видані їх членам, переваги надаються лауреатам літературних премій та переможцям творчих конкурсів.

Тематика і жанр творчої роботи оголошується на творчому випробуванні. Відповідальність за конфіденційність теми несе голова комісії творчого конкурсу.

СТРУКТУРА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ З ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ

Програма фахового випробування з літературної творчості передбачає визначення рівня теоретичних знань, умінь і навичок, вміння аналізувати художні тексти різних жанрів і стилів, здійснювати власне творче трактування запропонованої проблеми чи літературно-мистецького факту.

Орієнтовна структура листка відповіді

- 1. Історико-літературне питання*
- 2. Теоретико-літературне питання*
- 3. Творче завдання.*

Після закінчення відповіді екзаменатори задають питання з поставленої проблематики. Питання комісії можуть бути спрямовані на уточнення, поширення, деталізацію та ілюстрацію відповіді вступника.

Процедура фахового випробування

Вступник усно відповідає на питання білета за запропонованою структурою (без обмеження у часі за умови повної відповіді на питання), заздалегідь виконуючи творче завдання впродовж двох академічних годин.

Абітурієнт заходить в аудиторію, де відбувається випробування, залишивши власні речі (верхній одяг, сумку, парасольку, тощо) у гардеробі або на окремому місці. Там само знаходяться будь-які пристрої та носії інформації (під час іспиту вони залишаються вимкненими). При собі абітурієнт має ручку з синім або чорним чорнилом.

Комісія надає абітурієнту білет та листок для відповідей. Під час підготовки до відповіді не можна користуватися сторонніми джерелами інформації.

Під час відповіді абітурієнт спілкується з членами комісії, відповідає на додаткові питання та залишає листок підготовки.

Комісія не висловлює оціночних суджень під час відповіді, не надає правильних відповідей і не коригує відповідь абітурієнта. Оцінка за іспит

виставляється колегіально на основі заповнених протоколів, як середнє арифметичне з округленням на користь абітурієнта.

Під час оцінювання комісія враховує загальну літературознавчу і мовленнєву компетенцію абітурієнта, комунікативні навички та вміння спілкуватися українською мовою. Оцінка містить два компоненти – зміст і форму. **Зміст** включає правильність викладу історико-літературних фактів, теоретико-літературних визначень, пояснень і прикладів до заданого явища, **форма** включає показники грамотності, стилістичної вправності, творчого мислення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії
90 – 100	A	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
82 – 89	B	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
75 – 81	C	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
69 – 74	D	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
60 – 68	E	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 59	FX	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Історія української літератури й літературної критики

Основна

1. Білоус П. В. Історія української літератури XI – XVIII ст. : навч. посіб. / П. В. Білоус. – К. : Академія, 2009. – 424 с.
2. Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов / Худож. оформл. В. М. Шторгіна. – К. : Феміна, 1995. – 688 с.
3. Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті / Микола Зеров. – Дрогобич : Відродження, 2007. – 568 с.
4. Чижевський Д. І. Історія української літератури / Д. І. Чижевський. – К. : Академія, 2003. – 568 с.
5. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX століття : У 2 кн. : Підручник / За ред. О. Д. Гнідан. – К. : Либідь, 2005. – Кн. 1. – 624 с.
6. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX століття : У 2 кн. : Підручник / За ред. О. Д. Гнідан. – К. : Либідь, 2006. – Кн. 2. – 496 с.
7. Ковалів Ю. Історія української літератури : Кінець XIX – поч. XXI ст. : У 10 т. – Т. 1 [У пошуках іманентного сенсу]. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 510 с.
8. Історія української літератури XX ст. : у 2-х кн. / ред.-упоряд. В. Г. Дончик. – К. : Либідь, 1998.
9. Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики XX століття: у 4-х кн. / упоряд. В. Яременко. – К. : Аконіт, 1994 – 2001.
10. Кузьменко В. І. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст. : навчальний посібник : у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко. – Т. 2. – К. : Академвидав, 2014. – 536 с.
11. Історія української літературної критики та літературознавства : Хрестоматія : У 3 кн. : Кн. 2 / Упоряд. П. М. Федченко, М. М. Павлюк та ін. – К. : Либідь, 1998. – 352 с.

Додаткова

1. Українські літературні школи та групи 60 – 90-х рр. XX ст.: Антологія вибраної поезії та есеїстики / упоряд., автор вступ. слова, біобібліограф. відомостей та прим. Василь Габор. – Л. : ЛА „Піраміда”, 2009. – 567 с.
2. Золоте слово : Хрестоматія літератури України-Русі епохи Середньовіччя IX – XV ст. : В 2-х кн. / За ред. Яременка В. – К. : Аконіт, 2002. Кн. 1 – 784 с. Кн. 2. – 784 с.
3. Перлини духовності: Твори української світської літератури часів Київської Русі до XVII ст. : Навчальний посібник / Упоряд. та комент. Різун В. – К. : Грамота, 2003. – Кн. 1. – 560 с. Кн. 2 – 480 с.

4. Слово багатоцінне : Хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV – XVI ст.) та в епоху Бароко (кінець XVI – XVIII ст.) : В 4-х кн. / Упор. В. Шевчук, В. Яременко. – К. : Аконіт, 2006.
5. Давня українська література X – XVIII ст. Твори: / Упорядкув. текстів, передм., підготов. комент., прим. та навч.-метод. матеріалів О. М. Сліпушко. – К. : Школа, 2005. – 416 с.
6. Грицай М., Микитась В., Шолом Ф. Давня українська література. – К. : Вища школа, 1989. – 415 с.
7. Давня українська література: Хрестоматія / Упоряд., передм. та комент. М. М. Сулими. – 3-тє вид. – К. : Освіта, 1996. – 656 с.

Теорія літератури

Основна

1. Вступ до літературознавства. Хрестоматія / Упорядн. Н.І.Бернадська. – К., 1995.
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001.
3. Костенко Н.В. Українське віршування XX століття. – К., 2006.
4. Літературознавчий словник-довідник Nota bene (За ред. Гром'яка Р.Т., Коваліва Ю.І., Теремка В.І.). – К., 1997. – 749 с.
5. Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002.
6. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М.Зубрицької. – Львів, 1996.
7. Ткаченко А. О. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства : Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. – 2-ге вид., випр. і доповн. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2003. – 448 с.
8. Семенюк Г., Гуляк Г., Бондарева О. Версифікація: теорія і практика віршування. – К., 2003.
9. Хализев В.Е. Теория литературы. – М., 1999.

Додаткова

1. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики. – К., 1998.
2. Бондарева О., Олійник С. Сильова парадигма літератури. – К.: Білий тигр, 2015.
3. Введение в литературоведение. Литературное произведение: основные понятия и термины / Л.В.Чернец, В.Е.Хализев и др. – М., 1999.
4. Введение в литературоведение / Под общ. ред. Л.Крупчанова. – М., 2005.
5. Кузьменко В.І. Словник літературознавчих термінів. – К., 1997.
6. Современное зарубежное литературоведение (Страны Западной Европы и США): концепции, школы, термины. Энциклопедический справочник. – М., 1999.